

Pravni oblici poljoprivrednih gospodarstava - prednosti i nedostatci

Todić, Antonela

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:334928>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Antonela Todić

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

**Pravni oblici poljoprivrednih gospodarstava – prednosti i
nedostaci**

Završni rad

Osijek, 2021.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Antonela Todić

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

**Pravni oblici poljoprivrednih gospodarstava – prednosti i
nedostaci**

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. Prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, mentor
2. Prof.dr.sc. Jadranka Deže, član
3. Prof.dr.sc. Tihana Sudarić, član

Osijek, 2021.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda, smjer Agroekonomika

Završni rad

Antonela Todić

Pravni oblici poljoprivrednih gospodarstava – prednosti i nedostaci

Sažetak:

Poljoprivreda je jedna od djelatnosti koje imaju iznimno važnu ulogu u životima ljudi. Osim što opskrbljuje ljude različitim proizvodima ista omogućava velikom broju ljudi zapošljavanje. Jedan je od glavnih čimbenika razvoja društva i svijeta. Kroz godine su se razvili različiti pravni oblici poljoprivrednih gospodarstava. To su: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo, obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, trgovačko društvo i zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti. Cilj rada je predstaviti sve pravne oblike poljoprivrednih gospodarstava s naglaskom na analizu prednosti i nedostataka svakog oblika. Rad je napisan uz pomoć stručne literature i zakona donesenih od strane Republike Hrvatske. Metode korištene u pisanju rada su: metoda analize, metoda sinteze, metoda deskripcije i metoda klasifikacije. Ovisno o preferencijama, potrebama i mogućnostima pojedinca koji se odlučuje baviti poljoprivrednom djelatnošću ili djelatnostima isti treba izabrati onaj oblik koji mu najviše odgovara. U Republici Hrvatskoj zastupljeni su svi pravni oblici poljoprivrednih gospodarstava i isti kroz svoje djelovanje imaju izravan utjecaj na gospodarsko stanje u zemlji, razvoj zemlje i hrvatsko društvo.

Ključne riječi: poljoprivreda, poljoprivredno gospodarstvo, obrt, trgovačko društvo

36 stranica, 7 tablica, 11 slika, 16 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen u knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek i digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Undergraduate university study Agriculture, course Agroecconomics

BSc Thesis

Legal forms of agricultural subjects - advantages and disadvantages

Abstract:

Agriculture is one of the activities that play an extremely important role in people's lives. In addition to supplying people with various products, it enables a large number of people to be employed. It is one of the main factors in the development of society and the world. Over the years, various legal forms of agricultural subjects have developed. These are: family farm, self-sufficient farm, trade registered to perform agricultural activity, company and cooperative registered to perform agricultural activity. The aim of this paper is to present all legal forms of agricultural subjects with emphasis on the analysis of advantages and disadvantages of each form. The paper was written with the help of professional literature and laws passed by the Republic of Croatia. Methods used while writing the paper are: method of analysis, method of synthesis, method of description and method of classification. Depending on the preferences, needs and possibilities of the individual who decides to engage in agricultural activity or activities, he should choose the form that suits him best. In the Republic of Croatia, all legal forms of agricultural subjects are represented and through their activities they have a direct impact on the economic situation in the country, the development of the country and Croatian society.

Keywords: agriculture, family farm, craft, enterprise

36 pages, 7 tables, 11 pictures, 16 references

BSc Thesis is archived in Library of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. MATERIJAL I METODE	2
3. REZULTATI I RASPRAVA	3
3.1. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	7
3.2. Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo	14
3.3. Obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti	19
3.4. Trgovačko društvo	24
3.4.1. Društvo s ograničenom odgovornošću	25
3.4.2. Dioničko društvo	26
3.4.3. Komanditno društvo	26
3.4.4. Javno trgovačko društvo	26
3.4.5. Gospodarsko interesno udruženje	27
3.5. Zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti	29
4. ZAKLJUČAK	35
5. POPIS LITERATURE	36

1. UVOD

Počeci poljoprivrede sežu daleko u povijest. Ljudi su oduvijek koristili blagodati zemlje. Bavili su se obrađivanjem zemlje, uzgojem stoke, lovom ili su tijekom putovanja i istraživanja konzumirali sve što bi pronašli putem. Osim što su se samostalno bavili poljoprivrednim djelatnostima u određenim slučajevima su se i povezivali kako bi zajedničkim snagama obavljali jednu ili više poljoprivrednih djelatnosti.

S razvojem društva i svijeta došlo je i do razvoja različitih oblika poljoprivrednih djelatnosti. Ljudi su rano prepoznali prednosti povezivanja i zajedničkog rada te su se počeli povezivati i baviti se poljoprivrednom djelatnošću. Predmet završnog rada su poljoprivredna gospodarstva, tj. oblici poljoprivrednih gospodarstava. U radu će se prikazati pravni oblici poljoprivrednih gospodarstava. To su: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo, obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, trgovačko društvo i zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Najvažnija odluka koju pojedinac pri ulasku u poljoprivredu donosi je želi li poslovati kao fizička ili pravna osoba. Kako bi uopće donio tu odluku potrebno je da se pojedinac na vrijeme educira i u potpunosti razumije što svaki oblik podrazumijeva te da u skladu sa svojim željama, potrebama, mogućnostima i planovima izabere onaj poljoprivredni oblik koji će mu donijeti najveću korist.

Cilj rada je pojasniti i opisati najznačajnije pravne oblike poljoprivrednih gospodarstava s naglaskom na analizu snaga, slabosti, prilika i prijetnji svakog oblika.

2. MATERIJAL I METODE

Završni rad napisan je uz pomoć znanstvene i stručne literature, Zakona donesenih od strane Republike Hrvatske i relevantnih internetskih izvora. Prikupljeni podaci koristili su se u svrhu definiranja, opisivanja, povezivanja, raščlanjivanja i analize različitih pravnih oblika poljoprivrednih gospodarstava.

Metode korištene prilikom pisanja završnog rada su: metoda analize, metoda sinteze, metoda deskripcije, metoda klasifikacije te SWOT analiza.

3. REZULTATI I RASPRAVA

Poljoprivreda ima nezamjenjivu ulogu u životima ljudi. Kroz godine se razvijala i postala jedan od glavnih čimbenika razvoja društva i svijeta. Kako bi se razumjelo na koji način poljoprivredna gospodarstva danas funkcioniraju u sljedećim poglavljima obuhvatit će se definicija, značenje i zadaća poljoprivrede i navest će se svi pravni oblici poljoprivrednih gospodarstava te prednosti i nedostaci istih.

Jedna od najstarijih djelatnosti kojima se ljudi bave je poljoprivreda. Ova djelatnost nastala je iz potrebe ljudi da se prehrane i prežive. Od samih početaka čovječanstva vidljivo je kako je poljoprivreda bila sveprisutna u svim fazama razvoja čovječanstva. Od prvih ljudi koji su živjeli u špiljama i bavili se lovom kako bi preživjeli preko naseljavanja ljudi i početaka obrađivanja zemlje u svrhu uzgoja različitih biljaka i brige za životinje od kojih su dobivali sve potrebno da prežive pa do današnjeg rada na poljoprivrednim gospodarstvima koja su postala iznimno važna za cjelokupno svjetsko gospodarstvo i razvoj država.

Autor Grahovac (2005.) poljoprivredu definira kao „gospodarsku djelatnost u okviru koje se uzgajaju biljke i životinje u svrhu proizvodnje proizvoda koji primarno zadovoljavaju prehrambene potrebe stanovništva“. Važno je istaknuti da poljoprivreda nije samo uzgoj, ona uključuje i prodaju proizvoda i nabavu sredstava potrebnih za rad na poljoprivrednom gospodarstvu, financiranje poljoprivrednog gospodarstva i slično.

Za razliku od drugih proizvodnih djelatnosti, poljoprivreda je specifična po tome što uspjeh iste ovisi i isključivo je povezan sa prirodnom sredinom u kojoj se svi poljoprivredni procesi odvijaju. „Te značajke – i osobitosti – proizlaze iz njezine vezanosti za prirodnu sredinu (ovisnosti i toj sredini) i iz činjenice da ona u biti počiva na nizu bioloških i biokemijskih procesa pretvorbe anorganske tvari u organsku“ (Defilippis, 2002.).

Kada su u pitanju zadaće poljoprivrede, ista prema Grahovcu (2005.) ima tri temeljne zadaće:

1. prehraniti domaće stanovništvo;
2. opskrbiti industriju sirovinama poljoprivrednog podrijetla i
3. ostvariti što veću vrijednost izvoza poljoprivrednih proizvoda.

Upravo zbog važnosti i utjecaja koji poljoprivreda ima na ljudski život ista je usko povezana s globalnim gospodarskim razvojem i kao takva predmet je brojnih istraživanja koja se provode u svijetu od strane stručnih osoba na području poljoprivrede. Defilippis (2002.) potvrđuje prethodno navedeno i ističe da je „poljoprivredna djelatnost samo dio ukupnoga gospodarstva i društva te je najuže povezana upravo s njim i društvom te uvjetovana njihovim razvojem“.

Poljoprivreda je povezana i s ostalim sektorima gospodarstva u državama, a što se više razvija društvo to se otvara više prilika i za poljoprivredni razvoj u zemlji. Razvoj poljoprivrede znači i povećanje izvoza poljoprivrednih proizvoda na inozemna tržišta, a od toga imaju koristi i države i sami poljoprivrednici.

Kao što je istaknuto u prethodnom poglavlju, poljoprivreda je jedan od najstarijih zanata i jedan od zanata kojim se bave ljudi diljem svijeta. Kako bi se lakše razumjelo tko je poljoprivrednik, što je poljoprivredno gospodarstvo, koje vrste poljoprivrednih djelatnosti i koji organizacijski oblici poljoprivrednih gospodarstava postoje te što je poljoprivredni proizvod donesen je Zakon o poljoprivredi u kojem je definirano sve vezano za poljoprivredu.

Poljoprivrednik je svaka fizička ili pravna osoba koja samostalno ili u skupini obavlja poljoprivrednu djelatnost na području Republike Hrvatske. Danas se prepoznaje pet oblika organizacije poljoprivrede (Slika 1.). To su: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, samoopkrbno poljoprivredno gospodarstvo, obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, trgovačko društvo i zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Slika 1. Pravni oblici poljoprivrednih gospodarstava

Vidljivo je da je s razvojem društva i poljoprivrede došlo je do razvoja pravnih oblika poljoprivrednih gospodarstava. Ovisno o poljoprivredniku, točnije o mogućnostima, željama i potrebama poljoprivrednika isti se odlučuje na pokretanje i prakticiranje jednog od pet pravnih oblika poljoprivrednih gospodarstava.

Slika 2. Činitelji koji utječu na izbor oblika poljoprivrednog gospodarstva

Prilikom odabira jednog od pet pravnih organizacijskih oblika poljoprivrede poljoprivrednik ili skupina poljoprivrednika koja se odlučila ući u zajednički pothvat moraju dobro proučiti svaki organizacijski oblik te potom ovisno o tome što svaki podrazumijeva odabrati onaj oblik koji im najviše odgovara. Prilikom odabira oblika poljoprivrednog gospodarstva činitelji koje treba uzeti u obzir su (Slika 2.): početni kapital potreban za pokretanje poslovanja, brzina i troškovi osnivanja, troškovi koje će iziskivati organizacija poslovanja, mogućnosti korištenja poticaja te koliki stupanj kontrole osnivač ili osnivači žele imati u poslovanju.

Autor Petrač (2002.) ističe da ukupnost poljoprivrednih gospodarstava, shvaćajući svako od njih kao jedinstvo niza općih i posebnih obilježja, čini organizaciju poljoprivredne proizvodnje, koja je istodobno i činitelj racionalnosti postojeće proizvodnje i činitelj njezina daljnjeg razvitka.

Tablica 1. Broj registriranih poljoprivrednika u Republici Hrvatskoj u 2020. godini

Pravni oblik poljoprivrednog gospodarstva	Broj registriranih poljoprivrednika u 2020.
Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	154.679
Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo	10.250
Obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti	2.299
Trgovačko društvo	3.029
Zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti	355

Izvor: prema Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U Tablica 1. vidljivo je da na području Republike Hrvatske postoje svi pravni oblici poljoprivrednog gospodarstva. Najzastupljeniji oblik je obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, a najmanje zastupljen oblik je zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

U sljedećim poglavljima će se definirati i objasniti kako funkcioniraju svi pravni oblici poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj, a naglasak će biti na SWOT analizi istih.

3.1. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

Obitelj, tj. članovi obitelji nerijetko se odlučuju povezati i zajedničkim snagama pokrenuti posao. To je česta pojava u gotovo svim industrijama, a obiteljska poduzeća jedan su od najčešćih oblika poslovanja u svijetu danas. Kada je u pitanju poljoprivreda, obitelji se udružuju i radne na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.

Temelj obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva je sama obitelj, tj. domaćinstvo u kojem žive članovi obitelji koji zajedno obavljaju poljoprivredne djelatnosti. Članovi obitelji mogu biti u krvnom srodstvu ili postati članovi obitelji ženidbom, tj. udajom. Ono što je karakteristično za svaku obitelj je to da svi članovi iste nastoje osigurati egzistenciju obitelji te osigurati biološku reprodukciju članova.

OPG je organizacijski oblik gospodarskog subjekta poljoprivrednika fizičke osobe koji radi stvaranja dohotka samostalno i trajno obavlja djelatnost poljoprivrede i s njom povezane dopunske djelatnosti, a temelji se na korištenju vlastitih i/ili unajmljenih proizvodnih resursa te na radu, znanju i vještinama članova obitelji. (Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu)

Osim poljoprivredom, obiteljska poljoprivredna gospodarstva bave se i dopunskim djelatnostima, točnije proizvodnim i uslužnim djelatnostima, kao što su pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga te proizvodnja i prodaja prehrambenih i neprehrambenih proizvoda i predmeta. Jedini uvjet za bavljenjem dopunskim djelatnostima na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima je raspolaganje opremom i ispunjavanje svih tehničkih uvjeta propisanih posebnim propisima vezanim za obavljanje dopunskih djelatnosti.

U svom elementarnom obliku, obiteljsko gospodarstvo je sastavljeno od domaćinstva, koje svojom radnom snagom obrađuje svoj posjed. U tom odnosu (domaćinstvo-posjed) realizira se gospodarstvo, a proizvodnja koja iz tog odnosa proizlazi vraća se u domaćinstvo za podmirenje njezinih prehrambenih potreba. (Defilippis, 2002.)

Slika 3. Tri konstitutivna elementa obiteljskih gospodarstava

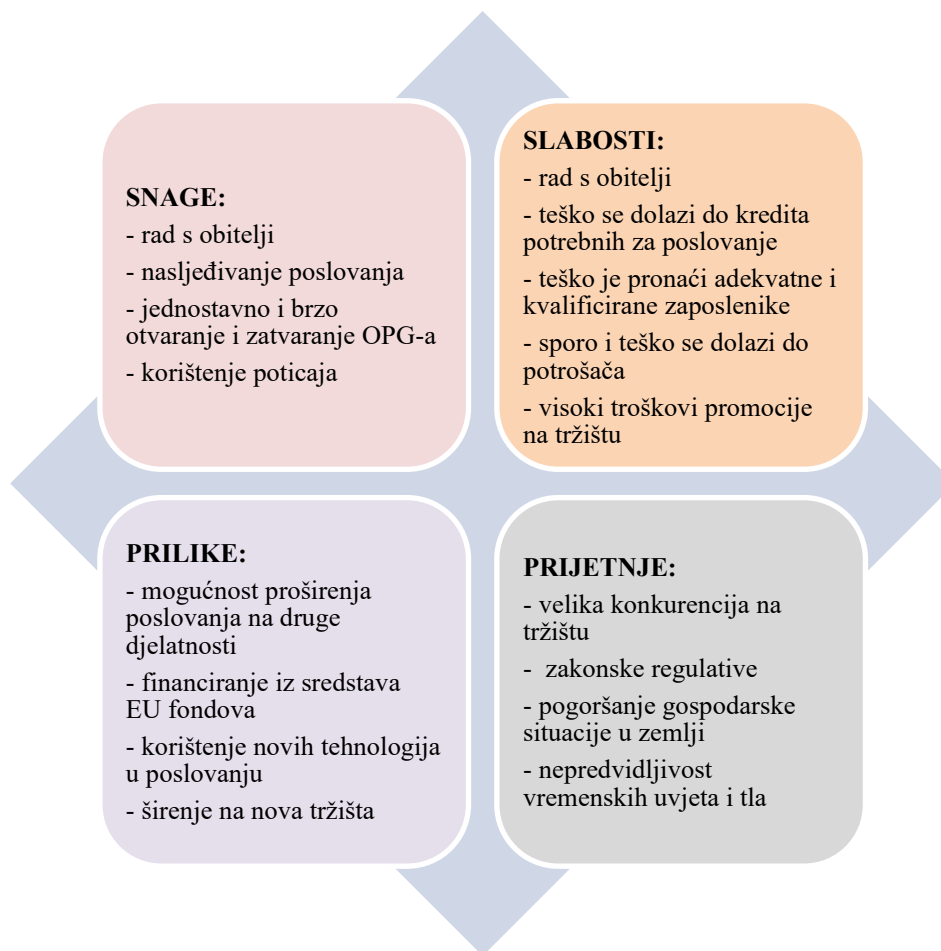
Izvor: prema Defilippis, 2005.

Na slika 3. vidljiva su tri konstitutivna elementa obiteljskih gospodarstava. To su: kućanstvo, posjed – imovina i gospodarstvo. Kućanstvo čine članovi kućanstva koji zajedno stvaraju i troše prihode na podmirivanje životnih potreba. Posjed – imovina odnosi se na vlasništvo nad resursima potrebnim za obavljanje poljoprivredne djelatnosti. Gospodarstvo se može promatrati u užem smislu u kojem isto predstavlja proizvodnu jedinicu koja se sastoji od posjeda na kojem se poljoprivredne djelatnosti odvijaju i radnu snagu koja radi u proizvodnoj djelatnosti.

Nadalje, ekonomska veličina obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva je manja od 3.000 eura. Vlasnik koji obavlja djelatnost poljoprivrede u obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu može biti bio koja fizička osoba koja ima prebivalište na području Republike Hrvatske. Članovi obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva mogu biti svi članovi obitelji, tj. obiteljskog kućanstva koji su punoljetni i poslovno sposobni.

Kako bi netko mogao obavljati djelatnost poljoprivrede u obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu potrebno je da isti posjeduje i koristi proizvodne resurse u poljoprivredi. Proizvodnim resursima smatraju se: zemljište, nasadi, stoka, zgrade za stoku, pomoćne zgrade, skladišta, objekti za proizvodnju u zaštićenom prostoru, objekti s opremom za čuvanje, skladištenje, preradu i pakiranje, objekti za prodaju, objekti za boravak i usluge, poljoprivredna mehanizacija, priključni, radni i drugi strojevi, uređaji, alati i oprema, transportna sredstva, rad, stručna znanja i vještine. (<https://poljoprivreda.gov.hr>)

U prošlosti su obiteljska poljoprivredna gospodarstva bila ono što povezuje, tj. ujedinjuje obitelj jer su svi članovi obitelji bili aktivno uključeni u sve aktivnosti koje su se odvijale u poljoprivrednim procesima, a danas je situacija nešto drugačija. S obzirom na promjene u svijetu (tehnološke, komunikacijske) i globalizaciju svijeta sve je vidljivije da često u rad obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava nisu aktivno uključeni svi članovi obitelji. Kako bi se uvidjelo koje su snage, slabosti, prilike i prijetnje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava napravljena je SWOT analiza koja će se prikazati u nastavku (Slika 4.).

Slika 4. SWOT analiza obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

Slika 4. prikazuje je SWOT analizu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. U nastavku će se detaljno objasniti koje su snage, slabosti, prilike i prijetnje uočene prilikom analize obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

a) Snage

Snage OPG-ova su: rad s obitelji, nasljeđivanje poslovanja, jednostavno i brzo otvaranje i zatvaranje OPG-a te korištenje poticaja.

Jedna od najvećih snaga, a ujedno i najveći nedostatak, u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima je rad s obitelji. S obzirom na to da su u rad OPG-a uključeni različitih članovi obitelji koji raspolažu s različitim znanjima i vještinama isti mogu uvelike doprinijeti razvoju OPG-a i radu istoga.

Zatim, jedna od snaga OPG-a leži u tome što članovi obitelji koji su uključeni u rad istoga s upoznavanjem procesa i radom započinju od malih nogu što znači da se kroz život detaljno upoznaju sa svim aspektima poslovanja te kada dođe do toga nemaju problema preuzeti poslovanje, tj. naslijediti poslovanje od starijih članova obitelji.

Osim obiteljskog aspekta, u najveće snage OPG-a su u tome što je otvaranje i zatvaranje istoga jednostavno i brzo te u mogućnosti korištenja raznih poticaja koje država daje na godišnjoj razini.

b) Slabosti

Kada su u pitanju slabosti OPG-a mogu se istaknuti sljedeći: rad s obitelji, teško se dolazi do kredita potrebnih za poslovanje, teško je pronaći kvalificirane zaposlenike, sporo i teško se dolazi do potrošača, visoki troškovi promocije na tržištu.

Rad s obitelji može biti i snaga i slabost u OPG-u, ovisno o članovima obitelji. Ukoliko članovi obitelji nisu složni, među njima vlada ljubomora, imaju različite zamisli o tome kako treba izgledati poslovanje ili isti ne raspolažu vještinama i znanjima potrebnim za nesmetano poslovanje i razvoj poslovanja u budućnosti OPG se može naći u velikim problemima.

Kada su u pitanju krediti potrebni za poslovanje OPG-a do istih je pojedincima teško doći i iste je pojedincima teško otplaćivati jer kada se krene u poslovanje nitko ne zna kako će poslovanje teći i koliko će isplativo isto biti, a banke nisu sklone davati velike kredite bez pokrivača.

Još jedna slabost OPG- a je pronalazak adekvatnih i kvalificiranih zaposlenika. Danas mladi ljudi nemaju tendenciju baviti se poljoprivredom, isti teže preseljenju u grad i bavljenju drugim poslovima, tako da postoji veliki problem pronaći ne samo sezonske radnike za poljoprivredu nego i radnike koji će cijelu godinu raditi na OPG-u. Razlog tome leži i u tome što radnici koji rade u poljoprivredi zbog većih plaća radije odlaze raditi na poljoprivrednim gospodarstvima izvan Republike Hrvatske nego u Republici Hrvatskoj.

U slabosti se ubrajaju i visoki troškovi promocije te sporo i teško privlačenje potrošača koji će konzumirati poljoprivredne proizvode s OPG-ova. Na tržištu se nalazi veliki broj OPG-ova i velikih proizvođača poljoprivrednih proizvoda što znači da je potrebno uložiti velike količine novca u promociju i komunikaciju s potrošačima kako bi se iste privuklo, a nažalost nemaju svi OPG-ovi luksuz ulaganja velikih količina novca u komunikaciju s potrošačima.

c) Prilike

Prilike koje se pružaju vlasniku ili vlasnicima OPG-a, između ostalog, su: mogućnost proširenja poslovanja na druge djelatnosti, financiranje iz sredstava EU fondova, korištenje novih tehnologija u poslovanju te širenje na nova tržišta.

S obzirom na to da se OPG ne mora baviti isključivo jednom poljoprivrednom djelatnošću nego se isto može baviti s nekoliko djelatnosti s vremenom se poslovanje, sukladno mogućnošću i željama vlasnika, može proširiti.

Širenje poslovanja može se realizirati kroz korištenje sredstava iz Europskih fondova koji su poljoprivrednicima na raspolaganju od trenutka kada je Republika Hrvatska postala punopravna članica Europske unije. Sredstava ima puno, aplicirati mogu svi, a jedini uvjet za apliciranje je ispunjavanje svih propisanih uvjeta za financiranje.

Nadalje, nove tehnologije omogućile su OPG-ovima da se brzo, jeftino i lako povežu s potrošačima koji se nalaze bilo gdje u svijetu, a Europska unija omogućila je OPG-ovima da svoje proizvode izvoze na tržišta ostalih članica Europske unije što znači da OPG-ovi mogu, sukladno svojim mogućnostima, potrebama i željama izaći na veliki broj tržišta i privući veliki broj novih potrošača.

d) Prijetnje

Prijetnje s kojima se OPG-ovi susreću ili se potencijalno mogu susresti u budućnosti su: velika konkurencija na tržištu, zakonske regulative, pogoršanje gospodarske situacije u zemlji te nepredvidljivost vremenskih uvjeta i tla.

Danas na tržištima diljem svijeta posluje veliki broj OPG-ova, a izvjesno je da će se broj OPG-ova u budućnosti povećati što znači da će već visoko konkurentno tržište postati još konkurentnije i da će vlasnici OPG-ova morati biti inovativni i kreativni kako bi zadržali postojeći udio i zauzeli novi udio na tržištima.

Zakonske regulative su nešto što je važno u poljoprivrednim gospodarstvima te o istima uvelike ovisi hoće li poljoprivredno gospodarstvo dugoročno uspješno poslovati. Vidljivo je da zbog čestih izmjena zakona i donošenja novih zakona vezanih za poljoprivredna gospodarstva često dolazi do gašenja OPG-ova jer vlasnici istih uviđaju da im se dugoročno, zbog davanja državi ili niskih cijena otkupa proizvoda, jednostavno ne isplati baviti poljoprivrednim djelatnostima.

Također, poljoprivreda, tj. uspjeh OPG-a ovisi o čimbenicima na koje vlasnici istih nemaju utjecaja. Na primjer, gospodarska situacija u zemlji i u svijetu, zahvaljujući pandemiji COVID-19, je u lošem stanju i neizvjesno je što će budućnost istoj donijeti. Isto tako, uspjeh OPG-a ovisi i o raznim vremenskim uvjetima, tlu, oborinama, štetočinama i sličnim utjecajima ovisi koliko će OPG uspješno poslovati a to su, na žalost, stvari na koje ljudi nemaju izravan utjecaj i jedino što mogu je nadati se da će sve biti dobro i pogodovati njihovom poslovanju.

Nadalje, kada je u pitanju Republika Hrvatska autor Defilippis (2002.) ističe da je jedno od osnovnih obilježja obiteljskih gospodarstava Hrvatske da ona u usporedbi s razvijenim zemljama posjeduju izuzetno male zemljišne površine. Iako su površinom mala na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima proizvode se velike količine poljoprivrednih proizvoda te su obiteljska poljoprivredna gospodarstva u Republici Hrvatskoj jedan od najznačajnijih čimbenika proizvodne i ekonomske učinkovitosti gospodarstva.

Tablica 2. Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. do 2020. godine

Godina	Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj
2018.	162 248
2019.	162 966
2020.	154 679

Izvor: prema Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Kao i u ostatku svijeta, i u Republici Hrvatskoj obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo najčešće je korišten oblik poljoprivrede. U Tablica 2. napravljena je usporedba prema broju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na području Republike Hrvatske u razdoblju od 2019. do 2020. godine. Vidljivo je da je, iako je prethodnih godina zabilježen rast broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj, 2020. godine došlo do smanjenja broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Razlog tome najvjerojatnije leži u pandemiji

COVID-19 koja je 2020. godina promijenila živote ljudi iz temelja. Pandemija je imala utjecaj na sve djelatnosti pa tako i na poljoprivrednu djelatnost.

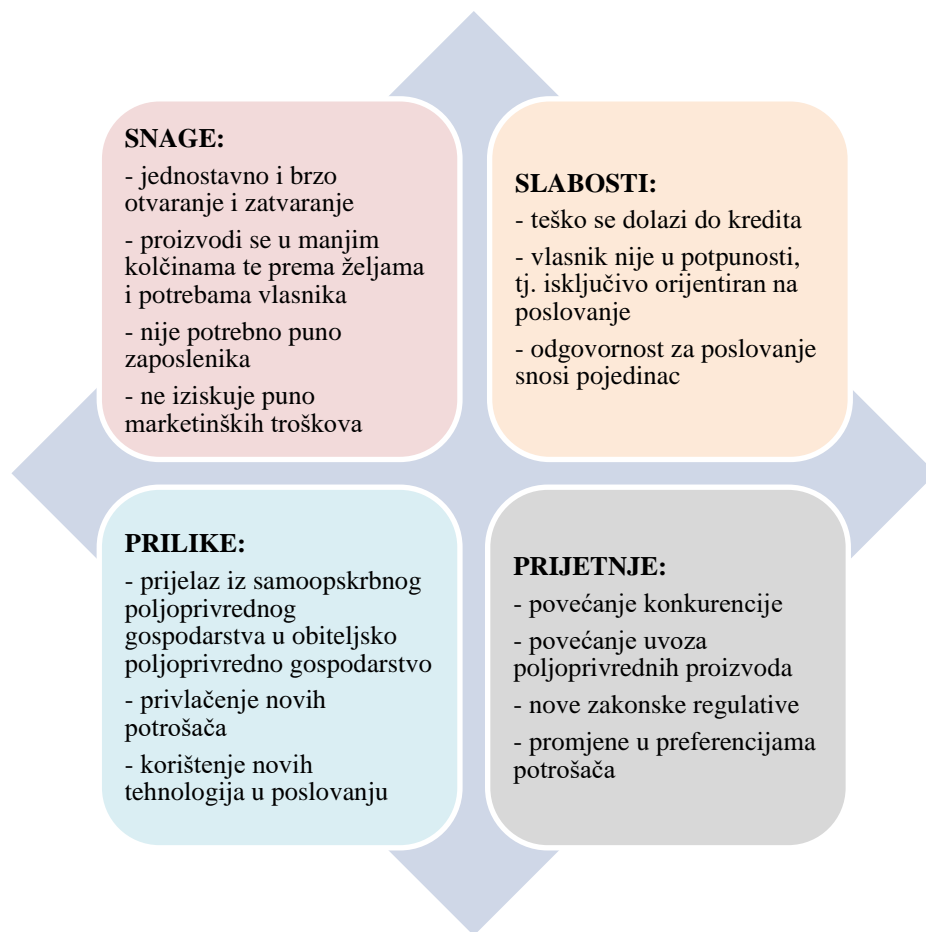
3.2. Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo

U samoopskrbnom poljoprivrednom gospodarstvu poljoprivrednik, fizička osoba, bavi se poljoprivredom za osobne potrebe na način da koristi prirodna bogatstva zemlje te potom mijenja ili prodaje djelatnost i poljoprivrednih djelatnosti.

Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo je fizička osoba poljoprivrednik koja se za osobne potrebe bavi poljoprivredom u okviru korištenja prirodnih bogatstava zemlje i prodajom odnosno zamjenom od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju i kojoj obavljanje gospodarske djelatnosti poljoprivrede nije glavna djelatnost, odnosno zanimanje poljoprivrednik nije glavno ili jedino zanimanje, a temelji se na korištenju vlastitih i/ili unajmljenih proizvodnih resursa te na radu, znanju i vještinama članova kućanstva i ekonomska veličina gospodarstva je manja ili jednaka od kunske protuvrijednosti izražene u stranoj valuti od 3000 eura. (Zakon o poljoprivredi, NN 118/2018)

Specifična karakteristika samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva je to da u ovom poljoprivrednom gospodarstvu poljoprivreda nije jedino ni glavno zanimanje već se vlasnik istoga bavi još nečim. To je ujedno i prednost i nedostatak. Prednost leži u tome što vlasnik proizvodi ono što mu je potrebno u količinama koje smatra da će mu biti dostatne, a nedostatak leži u tome što to nije vlasniku primarna djelatnost već jedna od stvari kojima se bavi što znači da može doći do problema u poslovanju jer isti nije dovoljno fokusiran na sve što se događa u samoopskrbnom poljoprivrednom gospodarstvu.

Vlastite poljoprivredne proizvode proizvedene na poljoprivrednom gospodarstvu krajnjem potrošaču ili kupcu/otkuplivaču mogu prodavati nositelj samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva i članovi kućanstva. (<https://gospodarski.hr>)

Slika 5. SWOT analiza samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva

Na Slika 5. prikazana je SWOT analiza samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava. U nastavku će se detaljno objasniti koje su snage, slabosti, prilike i prijetnje uočene prilikom analize samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava.

a) Snage

U snage samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva ubrajaju se: jednostavno i brzo otvaranje i zatvaranje, poljoprivredni proizvodi se proizvode u manjim količinama sukladno potrebama i željama vlasnika, zbog manjeg obima posla nema potrebe za zapošljavanjem i educiranjem velikog broja zaposlenika te nema visokih troškova marketinga.

Otvaranje i zatvaranje samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva je jednostavno, ne iziskuje velike troškove ni puno vremena. Proizvodnja nije velika kao u npr. obiteljskom

poljoprivrednom gospodarstvu što znači da su troškovi poslovanja niži i nije potrebno zaposliti puno zaposlenika. Još jedna od prednosti proizvodnje za vlastite potrebe je u tome što nema ni visokih troškova marketinga.

b) Slabosti

Slabosti uočene u samoopkrbnim poljoprivrednim gospodarstvima su: teže se dolazi do kredita, vlasnik nije u potpunosti, tj. isključivo orijentiran na poslovanje te je odgovornost u poslovanju na pojedincu.

Kao i u veličini poslovnih pothvata tako i u samoopkrbnim poljoprivrednim gospodarstvima potrebna su određena financijska sredstva, a jedan od načina na koji vlasnici istih najčešće dolaze do novca je putem kredita. Uvjeti kredita u različitim bankama su različiti te vlasnici samoopkrbnih poljoprivrednih gospodarstava moraju biti oprezni prilikom podizanja istih.

Još jedna od slabosti je to što poljoprivredna djelatnost u ovom obliku poljoprivrednog gospodarstva nije primarna djelatnost vlasnika što znači da isti svoju pozornost, energiju i vrijeme dijeli na nekoliko mjesta i to može rezultirati slabijim rezultatima u poslovanju samoopkrbnog poljoprivrednog gospodarstva.

Također, s obzirom na to da je vlasnik samoopkrbnog poljoprivrednog gospodarstva pojedinac na njemu je velika odgovornost i pritisak što može dovesti do povećanja stresa i u privatnom i poslovnom aspektu života.

c) Prilike

Prilike koje se pružaju samoopkrbnom poljoprivrednom gospodarstvu su: prijelaz iz samoopkrbnog poljoprivrednog gospodarstva u obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, privlačenje novih potrošača i korištenje novih tehnologija u poslovanju.

Ukoliko vlasnik samoopkrbnog poljoprivrednog gospodarstva ima mogućnosti i želi proširiti proizvodnju te prodavati proizvedene proizvode na tržištu to može napraviti tako da otvori obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, točnije da napravi prijelaz iz samoopkrbnog poljoprivrednog gospodarstva u obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo. S obzirom da su ova dva oblika poslovanja slična prijelaz nije težak i ne iziskuje drastične promjene.

Nadalje, u poslovanju se mogu i trebaju uvesti i koristiti nove tehnologije jer iste uvelike olakšavaju svakodnevne poslovne procese. Korištenjem novih tehnologija stvorit će se prostor

za povećanje proizvodnje, komunikaciju s potrošačima te prodaju viška proizvedenih proizvodima istima.

d) Prijetnje

Prijetnje s kojima se samoopkrbno poljoprivredno gospodarstvo susreće su: povećanje konkurencije, povećanje uvoza poljoprivrednih proizvoda, nove zakonske regulative te promjene u preferencijama potrošača

Kao i ostali oblici poljoprivrednih gospodarstava tako se i samoopkrbno poljoprivredno gospodarstvo susreće s prijetnjom povećanja konkurencije na tržištu na kojem prodaje višak svojih proizvoda. S obzirom na pogodnosti koje pruža samoopkrbno poljoprivrednog gospodarstvo svojem vlasniku za očekivati je da će u budućnosti doći do porasta broja resitiranih samoopkrbnih poljoprivrednih gospodarstava. Kako bi postojeći vlasnici samoopkrbnih poljoprivrednih gospodarstava opstali na tržištu moraju unaprijed razmišljati o svom poslovanju i razviti strategije za dugoročno održivo poslovanje.

Još jedna prijetnja, pogotovo u Republici Hrvatskoj, je povećanje uvoza poljoprivrednih proizvoda što znači da će samoopkrbna poljoprivredna gospodarstva, tj. proizvodi proizvedeni na istima biti manje traženi od strane potrošača. Činjenica je da se u Republiku Hrvatsku svake godine povećava uvoz i smanjuje izvoz poljoprivrednih proizvoda što znači da se malim poljoprivrednicima, na žalost, ne isplati proizvoditi velike količine proizvoda.

Također, prijetnju predstavljaju i novi zakoni koji se donose u Republici Hrvatskoj i direktno utječu na poslovanje samoopkrbnih poljoprivrednih gospodarstava te promjene u preferencijama potrošača koji kupuju višak proizvoda proizvedenih na samoopkrbnim poljoprivrednim gospodarstvima.

Tablica 3. Broj samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj

Godina	Broj samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj
2019.	2.032
2020.	10.250

Izvor: prema Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Uspoređujući podatke koje je prikupila Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (Tablica 3.) vidljivo je da je 2019. godine na području Republike Hrvatske bilo registrirano 2.032 samoopskrbna poljoprivredna gospodarstva, a u 2020. godini na području Republike Hrvatske bio je registrirano 10.250 samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava. To je povećanje od 8.218 samoopskrbna poljoprivredna gospodarstva u samo godinu dana što ukazuje na to da se sve više osoba odlučuje na prakticiranje ove vrste poljoprivrede.

Nadalje, važno je napomenuti da se u literaturi i praksi često miješaju pojmovi obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo. Glavna razlika između ova dva poljoprivredna gospodarstva je u tome što je obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo orijentirano na proizvodnju za tržište dok je samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo orijentirano na proizvodnju za vlastite potrebe s mogućnošću prodaje viška proizvedenih poljoprivrednih proizvoda na tržištu. Ostale razlike između obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva i samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva navest će se u Tablici 4.

Tablica 4. Razlike između obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva i samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva

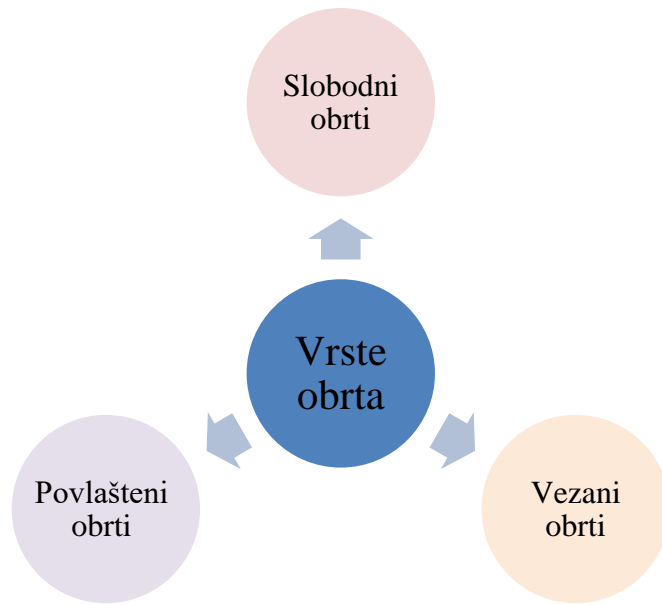
Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo
Orijentirano na proizvodnju za tržište	Orijentirano na proizvodnju za vlastite potrebe s mogućnošću prodaje viška proizvedenih poljoprivrednih proizvoda na tržištu
Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva je veća od 3 000 eura	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva je manja od 3 000 eura
Može se baviti s više djelatnosti	Ne može imati dodatnu djelatnost od primarne kojom se bavi
Može imati više članova upravitelja	Može biti samo jedan član upravitelj

Izvor: prema <https://ruralno.eu>

Ukoliko vlasnik samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva u nekom trenutku odluči proširiti proizvodnju isti to može napraviti i iz samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva, nakon ispunjavanja svih potrebnih uvjeta i rješavanja potrebne papirologije, postati obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo.

3.3. Obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti

Obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti od strane fizičke osobe sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluge na tržištu. Obrt može obavljati i pravna osoba ako to ne čini na industrijski način. U obrtu je dopuštena svaka gospodarska djelatnost koja nije zakonom zabranjena. (<https://www.morh.hr>)

Slika 6. Vrste obrta

Izvor: prema Zakon o obrtu (<https://narodne-novine.nn.hr>)

Vrste obrta (Slika 6.) su: slobodni obrti, vezani obrti i povlašteni obrti. Slobodni obrti su oni obrti za čije obavljanje nije uvjet da vlasnik ima položen ni stručni ni majstorski ispit. Vezani obrti su obrti za čije obavljanje vlasnik, ovisno o djelatnosti kojom će se obrt baviti, mora imati položen ispit o stručnoj osposobljenosti, odgovarajuću razinu srednje stručne spreme ili položen majstorski ispit. Povlašteni obrti su oni obrti koji se smiju obavljati samo na temelju povlastice, tj. ukoliko se dobije dozvola koju izdaje nadležno ministarstvo ili tijelo čija je nadležnost propisana posebnim propisom ovisno o djelatnosti kojom će se obrt baviti.

Kako bi netko mogao otvoriti i obavljati obrt potrebno je da ispuni opće i posebne uvjete propisane Zakonom o obrtu.

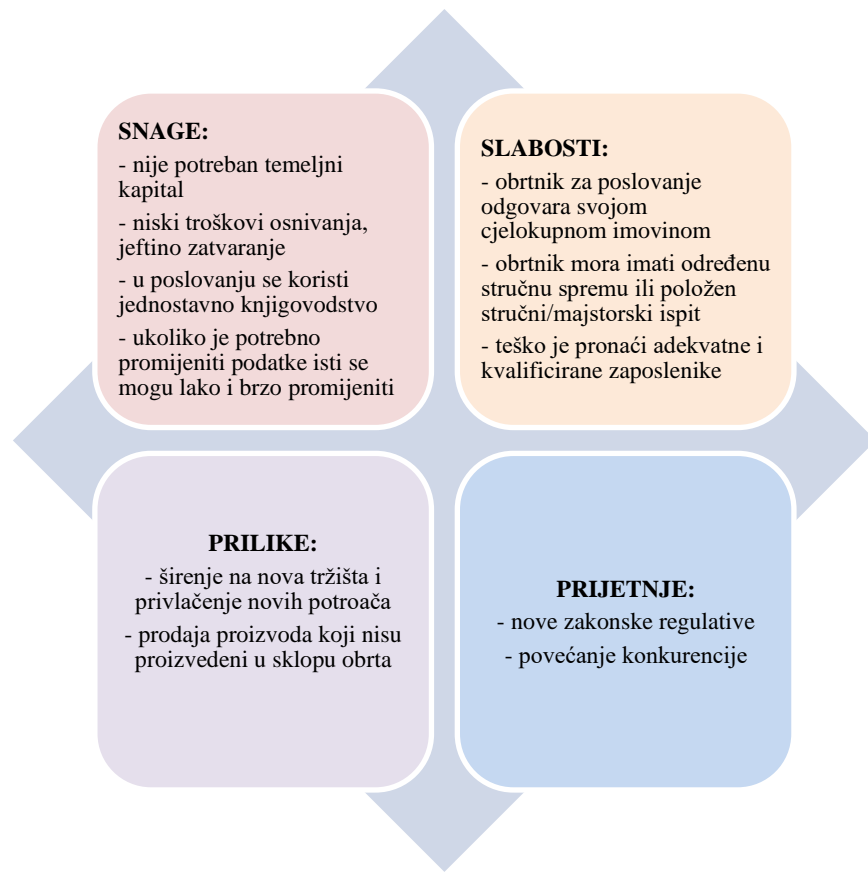
Fizička osoba može obavljati obrt ako ispunjava sljedeće opće uvjete:

1. da joj pravomoćnom sudskom presudom, rješenjem o prekršaju ili odlukom Suda časti Hrvatske obrtničke komore nije izrečena sigurnosna mjera ili zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti dok ta mjera traje
2. da ima pravo korištenja prostora ako je to potrebno za obavljanje obrta. (Zakon o obrtu)

Fizička osoba može obavljati obrt ako ispunjava sljedeće posebne uvjete:

1. ima dokaz o stručnoj osposobljenosti, odgovarajuće srednje strukovno obrazovanje ili položen majstorski ispit
2. ako udovoljava posebnim zdravstvenim uvjetima koji su propisani zakonom
3. ako nema dokaz o stručnoj osposobljenosti, odgovarajuće srednje strukovno obrazovanje ili položen majstorski ispit može na poslovima vezanim za obrt zaposliti radnika koji će raditi puno radno vrijeme te udovoljava svim prethodno navedenim uvjetima
4. ako ima registriran obrt na teritoriju države članice Europske unije ili države ugovornice Ugovora o europskom gospodarskom prostoru obrt može obavljati na području Republike Hrvatske
5. ima dokaz o završenom visokom obrazovanju, tj. obrazovanju višim od propisanog u Zakonu o obrtu
6. ima povlastice u slučaju obavljanja povlaštenih obrta. (Zakon o obrtu)

Obrt u poljoprivredi zasniva se u skladu sa Zakonom o obrtu. Troškovi osnivanja iznose 470,00 HRK (<https://www.hok.hr>). Obrt je specifičan i privlačan za otvaranje zato što se u sklopu istoga mogu proizvoditi i prodavati vlastiti proizvodi te tuđi proizvodi.

Slika 7. SWOT analiza obrta registriranog za obavljanje poljoprivredne djelatnosti

Na Slika 7. prikazana je SWOT analiza poljoprivrednih obrta. U nastavku će se detaljno objasniti koje su snage, slabosti, prilike i prijetnje uočene prilikom analize poljoprivrednih obrta.

a) Snage

Otvaranje poljoprivrednog obrta ima brojne prednosti. Najveće prednosti su te što prilikom otvaranja obrta nije potreban temeljni kapital te što su sami troškovi otvaranja izrazito niski – 470,00 HRK. Ukoliko se obrtnik odluči zatvoriti obrt isti to može napraviti jeftino i brzo.

Za praćenje poslovanja koristi se jednostavno knjigovodstvo, a ukoliko je u bilo kojem trenutku potrebno primijeniti neke od podatka vezanih za poslovanje (npr. adresa poslovanja) isti se mogu lako i brzo promijeniti.

b) Slabosti

Slabosti koje se ističu u poljoprivrednom obrtu su te što obrtnik za poslovanje odgovara svojom cjelokupnom imovinom što znači da je on osoba koja je zadužena za donošenje svih poslovnih odluka i da je odgovornost za uspjeh, tj. neuspjeh obrta odgovoran isključivo on. Jedna od slabosti je i to što kako za obavljanje određenih obrta obrtnici moraju imati određenu stručnu spremu ili položen stručni/majstorski ispit. Ne smije se zaboraviti ni to da je danas teško pronaći adekvatne i kvalificirane zaposlenike za rad u obrtu, a ako se iste i pronađe potreban je određeni vremenski period da ih se obuča i uvede u poslovanje.

c) Prilike

Kao i u ostalim oblicima poljoprivrednih gospodarstava tako i za obrte najveća prilika je u tome što, ovisno o veličini poslovanja i kapacitetima poslovanja, isti se mogu širiti na nova tržišta i privlačiti nove potrošače. Pogotovo danas kada je svijet povezan više nego ikad prije.

Još jedna od prilika koje obrtnici mogu i trebaju koristiti je prodaja proizvoda koji nisu proizvedeni u sklopu obrta. Prodajom dodatnih proizvoda obrtnici mogu steći dodatnu zaradu.

d) Prijetnje

Kada su u pitanju prijetnje, poljoprivredni obrti se suočavaju s postojećim i budućim konkurentima na tržištima na kojima posluju te moraju biti oprezni po pitanju zakonskih regulativa koje se donose i kojih se moraju pridržavati u poslovanju.

Tablica 5. Broj obrta registriranih za obavljanje poljoprivrednih djelatnosti u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. do 2020. godine

Godina	Broj obrta registriranih za obavljanje poljoprivrednih djelatnosti u Republici Hrvatskoj
2018.	2 187
2019.	2 251
2020.	2 299

Izvor: prema Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U Tablica 5. prikazan je broj obrta registriranih za obavljanje poljoprivrednih djelatnosti u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. do 2020. godine. Vidljivo je da je u navedenom razdoblju svake godine došlo do porasta u broju registriranih obrta za obavljanje poljoprivrednih djelatnosti u Republici Hrvatskoj.

3.4. Trgovačko društvo

Trgovačko društvo je osoba koja samostalno trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu. Može se osnovati za obavljanje gospodarske ili bilo koje druge djelatnosti. (Zakon o trgovačkim društvima)

Kako bi netko otvorio trgovačko društvo potrebno je upisati isto u sudski registar. Karakteristično za trgovačka društva je to da isto može u pravnom smislu stjecati prava i preuzimati obveze, biti vlasnikom pokretnih i nepokretnih stvari, te može tužiti i biti tuženo pred državnim ili izabranim sudom i sudjelovati u drugim postupcima (Zakon o trgovačkim društvima).

Trgovačko društvo, tj. članovi trgovačkog društva odgovaraju za obveze istoga cijelom svojom imovinom. Po pitanju podružnica, trgovačko društvo može jednu ili više podružnica. Važno je istaknuti da podružnice nisu pravne osobe već iste posluju pod svojom tvrtkom.

Slika 8. Vrste trgovačkog društva

Izvor: prema Zakon o trgovačkim društvima (<https://www.zakon.hr>)

Na Slika 8. prikazane su vrste trgovačkih društava. Društva osoba su javno trgovačko društvo, komanditno društvo i gospodarsko interesno udruženje, a društva kapitala su dioničko društvo i društvo s ograničenom odgovornošću.

U nastavku će se definirati i objasniti kako funkcionira pojedina vrsta trgovačkog društva.

3.4.1. Društvo s ograničenom odgovornošću

Najčešći oblik trgovačkog društva koji se koristi u Republici Hrvatskoj je društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.). Društvo s ograničenom odgovornošću – d.o.o. je trgovačko društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba ulažu temeljne uloge s kojim sudjeluju u unaprijed dogovorenem temeljnom kapitalu. Osnivači društva s ograničenom odgovornošću mogu biti domaće ili strane fizičke, odnosno pravne osobe. (<https://www.rijeka.hr>)

Ukoliko društvo s ograničenom odgovornošću osniva jedna osoba isto se osniva na temelju izjave o osnivanju, a ukoliko društvo s ograničenom odgovornošću osniva nekoliko osoba isto se osniva na temelju društvenog ugovora.

3.4.2. Dioničko društvo

Dioničko društvo (d.d.) je trgovačko društvo u kojemu članovi (dioničari) sudjeluju s ulozima u temeljnome kapitalu podijeljenom na dionice. Dioničko društvo je pravna osoba koja pravnu osobnost stječe upisom u Sudski registar.

3.4.3. Komanditno društvo

Komanditno društvo je trgovačko društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba radi trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom, od kojih najmanje jedna odgovara za obveze društva neograničeno i solidarno cijelom svojom imovinom (komplementar), a najmanje jedna odgovara za obveze društva samo do iznosa određenog imovinskog uloga u društvo (komanditor).

3.4.4. Javno trgovačko društvo

Javno trgovačko društvo jest trgovačko društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba radi trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom, a svaki član društva odgovara vjerovnicima društva cijelom svojom imovinom. Javno trgovačko društvo nema temeljni kapital. Članovi moraju u društvo unijeti jednake uloge koji se mogu sastojati od novca, stvari, prava, rada i drugih usluga i dobara.

3.4.5. Gospodarsko interesno udruženje

Gospodarsko interesno udruženje pravna je osoba koju osnivaju dvije ili više fizičkih i pravnih osoba da bi olakšale i promicale obavljanje gospodarskih djelatnosti koje čine predmete njihovog poslovanja, ali tako da ta pravna osoba za sebe ne stječe dobit. Udruženje se može osnovati bez kapitala, a prava članova ne mogu se izraziti vrijednosnim papirima. (<https://www.rijeka.hr>)

Slika 9. SWOT analiza trgovačkog društva

Na Slika 9. prikazana je SWOT analiza trgovačkog društva. Točnije, navedene su snage, slabosti, prilike i prijetnje uočene prilikom provođenja analize trgovačkog društva.

a) Snage

Članovi trgovačkog društva imaju ograničena odgovornost, tj. odgovorni su za iznos koji su uložili prilikom otvaranja trgovačkog društva. Po tome se razlikuju od drugih oblika poljoprivrednih gospodarstava u kojima vlasnici istih imaju potpunu odgovornost i odgovaraju za poslovanje svojom cjelokupnom imovinom. Također, za razliku od drugih oblika poljoprivrednih gospodarstava, trgovačka društva nemaju problema s pronalaskom stručnog i adekvatnog kadra zaposlenika.

Nadalje, poticaji su jedna od snaga trgovačkih društava jer se putem istih može uložiti u razvoj poslovanja, širenje na nova tržišta, uvođenje novih tehnologija u poslovanje i istraživanje tržišta. Još jedna od prednosti trgovačkih društava je što se putem istih može izgraditi prepoznatljiv brend među potrošačima na tržištu.

b) Slabosti

Uspoređujući trgovačko društvo s ostalim oblicima poljoprivrednih gospodarstava uočeno je da su jedne od slabosti visoki početni troškovi osnivanja trgovačkog društva te složene procedure osnivanja i zatvaranja trgovačkog društva.

U slabosti se ubrajaju i slabo razvijena strategija poslovanja tj. nedovoljna posvećenost razvoju kvalitetne i dugoročno održive strategije poslovanja i razvoja poslovanja. Vidljivo je i da, ukoliko postoji veći broj dioničara, često dolazi do sukoba interesa i neslaganja među dioničarima. Također, slabost je i to što su podaci vezani za poslovanje javno dostupni što znači da svi zainteresirani u bilo kojem trenutku mogu pristupiti istima i koristiti ih u različite svrhe.

c) Prilike

Trgovačka društva, kao i ostali oblici poljoprivrednih gospodarstava, ukoliko imaju mogućnosti i istraživanja tržišta na koje se žele proširiti pokazuju da će uspješno poslovati na istima, imaju mogućnost širenja na nova tržišta. Isto tako, trgovačka društva mogu unaprijediti svoje poslovne procese uvođenjem novih tehnologija u poslovanje. Štoviše, uvođenje novih tehnologija je poželjno jer iste ubrzavaju radne procese i tako zaposlenicima omogućavaju fokusiranje i rad na drugim stvarima važnim za unaprjeđenje poslovanja.

d) Prijetnje

Među prijetnjama s kojima se trgovačko društvo susreće u poslovanju je ponajprije spor rast tržišta – tržišta rastu različitim brzinama i na tržištima se nalazi različit broj konkurenata što znači da brzina širenja i zauzimanja udjela na tržištu uvelike ovisi i o samom tržištu na kojem trgovačko društvo posluje. Ovisno o promjenama na tržištu može doći i do povećanja troškova poslovanja.

Prijetnje su i povećanje uvoza koje postaje učestala praksa u Republici Hrvatskoj te broja konkurenata koji dolaze s domaćeg i inozemnih tržišta poslovati na tržište na kojem posluje i trgovačko društvo.

Tablica 6. Broj trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. do 2020. godine

Godina	Broj trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj
2018.	2 690
2019.	2 846
2020.	3 039

Izvor: prema Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U razdoblju od 2018. do 2020. godine u Republici Hrvatskoj zabilježen je porast registriranih trgovačkih društava (Tablica 6.). 2018. godine bilo je registrirano 2 690 trgovačkih društava, 2019. godine bilo je registrirano 2 846 trgovačkih društava, a 2020. godine bilo je registrirano 3 039 trgovačkih društava što znači da se u prosjeku svake godine registrira nešto više od 200 novi trgovačkih društava.

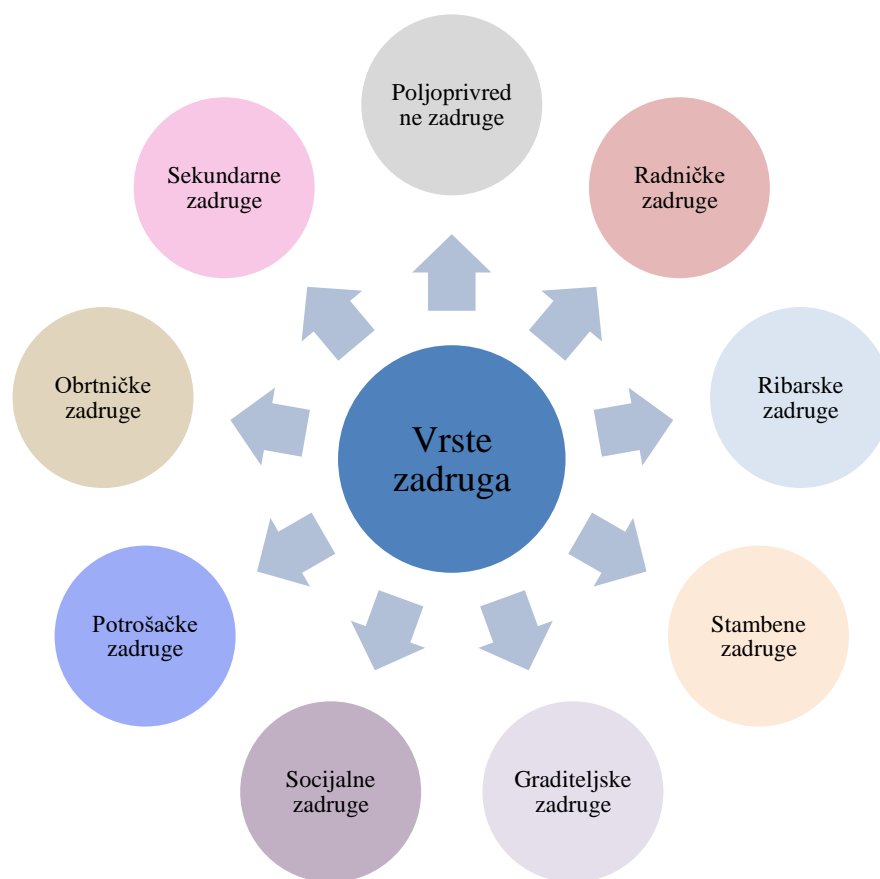
3.5. Zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti

Poljoprivrednici su se oduvijek povezivali u različite zajednice i udruženja u kojima su zajedničkim snagama obavljali poljoprivredne djelatnosti. Takav oblik povezivanja i rada

naziva se zadruga. Poljoprivrednici su se povezivali u zadruge iz razloga što su zajedničkim snagama mogli obraditi više zemlje, proizvesti više proizvoda i općenito si osigurati egzistenciju za vrijeme ratova, revolucija i sličnih događaja kroz povijest.

Zadruga je dragovoljno, otvoreno, samostalno i neovisno društvo kojim upravljaju njezini članovi, a svojim radom i drugim aktivnostima ili korištenjem njezinih usluga, na temelju zajedništva i uzajamne pomoći ostvaruju, unapređuju i zaštićuju svoje pojedinačne i zajedničke gospodarske, ekonomske, socijalne, obrazovne, kulturne i druge potrebe i interese i ostvaruju ciljeve zbog kojih je zadruga osnovana (Zakon o zadrugama).

Svaka zadruga temelji se na vrednotama kao što su odgovornost, ravnopravnost, solidarnost i demokratičnost. Osnovati ju mogu poslovno sposobne fizičke i pravne osobe, a odnosi među članovima propisani su zadružnim načelima. Može se baviti bilo kojom djelatnošću za koju ispunjava propisane uvjete.

Slika 10. Vrste zadruga

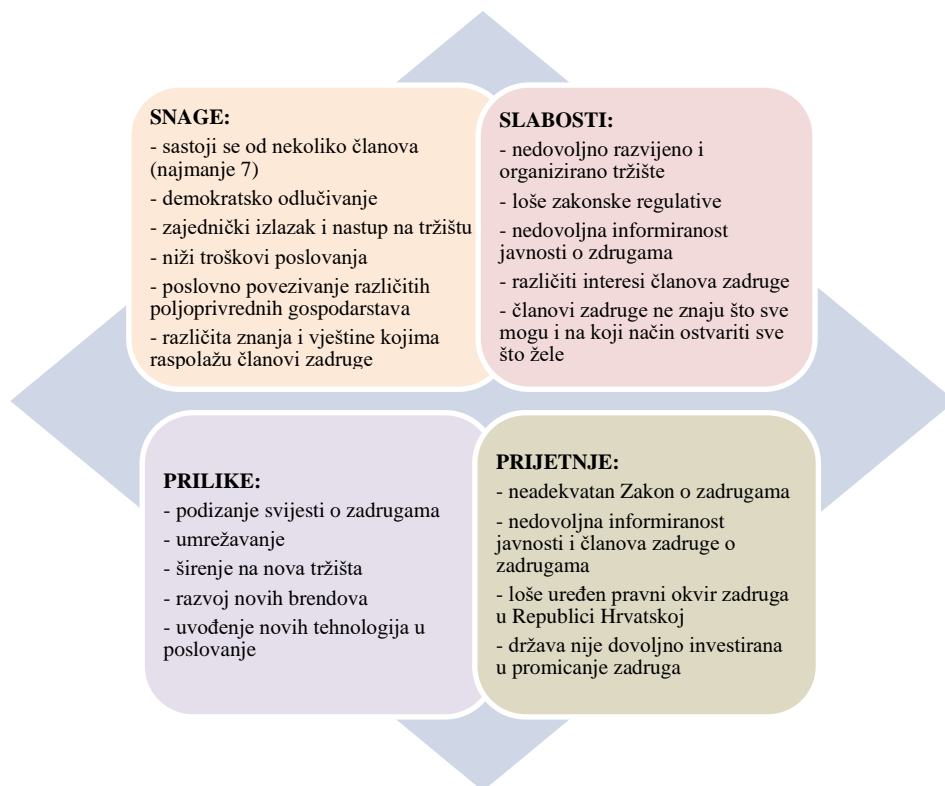
Izvor: prema Zakonu o zadrugama (<https://zakon.hr>)

Na slika 10. prikazane su vrste zadruga. Za radničku zadrugu je karakteristično to što najmanje dvije trećine članova ove zadruge ima sklopljen ugovor o radu s istom. U ribarskoj zadruzi glavna djelatnost je ribarstvo, a njeni članovi bave se ulovom, uzgojem i prodajom ribarskih proizvoda i ribarskih prerađevina. Stambena zadruga osniva se s ciljem da se zadovolje stambene potrebe članova iste. U graditeljskoj zadruzi glavna djelatnost je graditeljstvo. U socijalnoj zadruzi cilj je obavljati djelatnosti kojima će se pomoći socijalno ugroženim osobama i osobama s umanjenom radnom sposobnošću. Potrošačka zadruga osniva se kako bi članovi iste mogli zajedno kupovati. U obrtničkim zadrugama najmanje pola članova obavlja djelatnosti sukladno Zakonu o obrtu. Sekundarne zadruge osnivaju dvije ili više zadruga kako bi zajedničkim snagama izašle i poslovale na tržištu, povećale konkurentnost, privukle potrošače i slično.

Poljoprivredna zadruga je zadruga koja kao glavnu djelatnost obavlja djelatnost bilinogojstva, stočarstva, šumarstva ili lovstva ili s njima povezane uslužne djelatnosti, odnosno pomoćne djelatnosti u poljoprivredi ili djelatnost proizvodnje bilinogojstva i stočarstva i prvoga stupnja njihove prerade. (Zakon o zadrugama)

Autor Mirčetić (1999.) ističe da je neposredna zadaća poljoprivrednih zadruga povećati poljoprivrednu proizvodnju, kako na vlastitim ekonomijama, tako i na seljačkim gospodarstvima. Ovaj oblik zadruge pruža seljačkim gospodarstvima agrotehničke usluge, nabavljaju za njih sjeme, gnojivo, zaštitna sredstva i druge potrebe, otkupljuju njihove proizvode, kupuju i uzimaju u zakup zemlju za zadružne ekonomije, pružaju stručnu pomoć, a iz dijela stvorene dobiti pomažu društvene djelatnosti u selu.

U nastavku će se prikazati SWOT analiza poljoprivrednih zadruga (Slika 11.). Točnije, prikazat će se i detaljno objasniti snage, slabosti, prilike i prijetnje poljoprivrednih zadruga.

Slika 11. SWOT analiza zadruge registrirane za obavljanje poljoprivredne djelatnosti

Izvor: Autor

a) Snage

Zadruga se sastoji od nekoliko članova, najmanje 7 kako se navodi u Zakonu o zdrugama, te ti članovi dijele jednaku razinu odgovornosti u poslovanju i na jednake dijelove dijele dobit u poslovanju. Odluke se donose demokratski, promiče se zajedništvo i njeguju se međuljudski odnosi unutar zajednice.

U najveće snage ubraja se to što se sve radi zajedno - od izlaska na tržište, nastupa na tržištu, dijeljenja mehanizacijskih strojeva i korištenja zajedničkog skladišta. Samim time, zahvaljujući svemu prethodno navedenom, niži su troškovi poslovanja.

Poslovno se povezuju veliki i mali poljoprivrednici te zajedničkim snagama, kroz dijeljenje i korištenje znanja i vještina svih uključenih, aktivno rade u zadruzi kako bi ostvarili što bolje rezultate za sve članove iste.

b) Slabosti

Tržište nije dovoljno razvijeno i organizirano te zadruge nemaju adekvatnu potporu od strane države koja treba zakonski bolje urediti prava i mogućnosti zadruga. Država, također, treba pomoći u promicanju i informiranju o zadrugama u javnosti. Treba osnovati zakonsko tijelo koje će biti zaduženo za promicanje zadruga kao i za savjetovanje i pomaganje zadrugama u poslovanju.

U slabosti ulazi i to što, zbog nedovoljne informiranosti, članovi zadruge ne znaju što sve mogu i na koji način ostvariti sve što žele te isti često znaju imati različite interese koje žele ostvariti kroz zadrugu pa dolazi do sukoba i problema u poslovanju zadruga.

c) Prilike

Zadruge se, zbog načina kako su uređene i članova, mogu udružiti i početi raditi na podizanju svijesti o zadrugama u društvu. Veliki i mali poljoprivrednici mogu se udruživati i zajedno poslovati na različitim tržištima, mogu zajedničkim snagama razviti nove proizvode i usluge te izgraditi jake i prepoznatljive brendove. Isto tako, uključivanjem nekoliko članova u zadrugu jedni od drugih mogu naučiti nove načine obavljanja poslova, razmijeniti tehnologije koje koriste i sve stečene iskoristiti kako bi poslovanje dugoročno bilo uspješno.

d) Prijetnje

Prijetnje s kojima se suočavaju zadruge su: neadekvatan Zakon o zadrugama koji treba nadopuniti i u kojem treba doraditi određene stavke, nedovoljna informiranost javnosti i članova zadruge o zadrugama što rezultira time da je u Republici Hrvatskoj broj registriranih zadruga izuzetno nizak, loše uređen pravni okvir zadruga u Republici Hrvatskoj koji treba što prije urediti te to što država nije dovoljno investirana u promicanje zadruga, a trebala bi biti jer iste mogu pomoći brojnim poljoprivrednicima da se održe na životu/unaprijede svoje poslovanje.

Tablica 7. Broj zadruga registriranih za obavljanje poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. do 2020. godine

Godina	Broj zadruga registriranih za obavljanje poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj
2018.	355
2019.	362
2020.	355

Izvor: prema Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U Tablica 7. vidljiv je broj registriranih zadruga za obavljanje poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. do 2020. godine. u navedenom razdoblju došlo je do blage oscilacije. Naime, 2018. godine bilo je registrirano 355 zadruga za obavljanje poljoprivredne djelatnosti. 2019. godine taj broj se povećao za 13 što znači da je bilo 362 registrirane zadruge za obavljanje poljoprivredne djelatnosti. 2020. godine došlo je do smanjenja broj registriranih zadruga za obavljanje poljoprivredne djelatnosti za 13 što znači da je broj istih bio 355, kao i 2018. godine.

4. ZAKLJUČAK

Različitih pravni oblici poljoprivrednih gospodarstva vlasniku ili vlasnicima istih pružaju različite mogućnosti. Prilikom odabira poljoprivrednog oblika u kojem će vlasnik ili vlasnici moći iskoristiti svoje znanje i pokazati svoje vještine od izuzetne je važnosti da se isti pravovremeno informiraju o svakom obliku poljoprivrednog gospodarstva, dobro promisle o tome što žele ostvariti kroz obavljanje poljoprivredne djelatnosti i da se posavjetuju sa stručnjacima u području s kojim se želi, tj. žele baviti.

Neovisno o tome hoće li se vlasnik/vlasnici u konačnici odlučiti na otvaranje poljoprivrednog oblika kao fizička ili pravna osoba moraju biti svjesni toga da o tome hoće li poljoprivredno gospodarstvo biti uspješno ili neuspješno te u kojoj mjeri će isto biti uspješno ili neuspješno ovisi o različitim faktorima. Čimbenici na koje vlasnik/vlasnici, između ostalog, mogu utjecati su to u kojoj mjeri će se posvetiti poslovanju (trud, rad, motivacija), visinu ulaganja u poslovanje te hoće li aplicirati za dobivanje poticaja i sredstava iz Europskih fondova. Čimbenici na koje vlasnik/vlasnici ne mogu utjecati, između ostalog, su: stanje na tržištu, tlo, zakoni i pravilnici koje donosi Republika Hrvatska i ponašanje potrošača.

Iz svega navedenog u radu dolazi se do zaključka da je svaki od oblika poljoprivrednog gospodarstva specifičan, ima određene snage i slabosti, pruža pregršt mogućnosti svima uključenima te sa sobom nosi određene prijetnje, a ono što je privlačno u poljoprivredi i razlog zbog kojeg se veliki broj ljudi svake godine odluči ući u poljoprivredu je to što se kroz istu omogućava svima uključenima osobni i profesionalni razvoj, dijele znanja i vještine, opskrbljuju kućanstva diljem svijeta različitim proizvodima te što se kroz istu omogućava očuvanje tradicije.

5. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Defilippis, J. (2002.): Ekonomika poljoprivrede, Školska knjiga, Zagreb, 287.
2. Defilippis, J. (2002.): Obiteljska gospodarstva Hrvatske, AGM, Zagreb, 247.
3. Defilippis, J. (2005.): Poljoprivreda i razvoj, Školska knjiga, Zagreb, 1999.
4. Grahovac, P. (2005.): Ekonomika poljoprivrede, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 351.
5. Mirčetić, Đ. (1999.): Agrarna sociologija, Vlastita naklada, Vinkovci, 274.
6. Petrač, B. (2002.): Agrarna ekonomika, Ekonomski fakultet u Osijeku: Poljoprivredni fakultet, Osijek, 264.

Internetski izvori:

1. <https://narodne-novine.nn.hr> (03.04.2021.)
2. <https://narodne-novine.nn.hr> (03.04.2021.)
3. <https://poljoprivreda.gov.hr> (03.04.2021.)
4. <https://ruralno.eu> (03.04.2021.)
5. <https://gospodarski.hr> (04.04.2021.)
6. <https://www.morh.hr> (05.04.2021.)
7. <https://www.hok.hr> (05.04.2021.)
8. <https://www.zakon.hr> (06.04.2021.)
9. <https://www.rijeka.hr> (06.04.2021.)
10. <https://zakon.hr> (06.04.2021.)